

ROK 1980

Predmluva

Rok 1980 je posledným rokom 6. päťročníka plánu a budovania našej socialistickej vlasti a spoločnosti. Ekonomický potenciál, ktorý bol vytvorený v 6. päťročnom pláne, vytvoril reálny základ pre zvyšovanie efektívnosti národného hospodárstva našej vlasti, a v svetovom merítke predstavuje veľkú silu a hospodársky nás radí medzi najvyspelejšie štáty sveta. Podľa vydanej Ročenky národného hospodárstva sa udáva, že na obyvateľa v roku 1980 boli vyprodukované hodnoty: Výroba 1000kg ocele, 4 750 KWh efektívny, výroba 10,4 kg umelých vlákien a 57,5 kg plastických hmôt. V ťažbe uhlia bol dosiahnutý výkon 8 000 kg, bolo vyťažené 1,1 m³ dreva a v úrode sklizni obilia sme sa priblížili ku 700 kg na obyvateľa. Celosúťažných dobrých výsledkov bolo dosiahnuté prevedením národnej ekonomiky na cestu intenzívneho rozvoja, racionálneho využívania výrobného potenciálu, vysokej hospodárnosti vo výrobe a lepšieho zhodnocovania domácich zdrojov a surovín.

Obyvateľstvo

Počet občanov ku koncu roku 1980 vo Varíne a časti obce Nezbudská Lúčka robil 4 149 obyvateľov.

Počet narodených detí 71 z toho chlapcov 37, dievčat 34

Počet zosnulých občanov 19 z toho mužov 8, žien 11

Prirodzený prírastok občanov robil 52.

Na matičnom obvode vo Varíne bolo uzavretých 63 sobášov.

Spádovitosť susedných obcí ku Varínu v roku 1980 počítala v počte obyvateľov nasledovne:

Varín	3 540	obyvateľov
Nezbudská Lúčka	609	obyvateľov
Gbeľany	1 241	obyvateľov
Nededza	910	obyvateľov
Krasňany	1 176	obyvateľov
Spolu	7 476	obyvateľov

Stavebnou uzáverou časti obce Nezbudská Lúčka za roky 1978-1980 sa vystaňovalo 36 rodín s počtom obyvateľov 147.

Politický a verejný život v obci

Ako pomocník MNV už tradične dobu pracoval Zbor pre občianske záležitosti pri zvyšovaní ideovej výchovy a kultúrnej úrovni občanov. Dobrých výsledkov v práci ZPOZU bolo dosiahnutých významných pracovných a životných jubileách občanov, uvítaní detí do života, strieborných a zlatých sobášov popredných občanov a v doprevádzaní zosnulých občanov smútočným chorálom z rozhlasu a s oboznámením ich životopisu.

Dobrého hodnotenia od občanov sa dostalo pracovníkom MNV vo Varíne z okolitých obcí za prevádzkanie obradov –sobášov. Tieto boli prevádzkané na dobrej spoločenskej a kultúrnej úrovni.

Aj v tomto roku MNV a MV NF vo Varíne poriadal na dobrej úrovni oslavy a výročia slávnych udalostí v obci a štátu priebehu roka. Februárové udalosti pracujúceho ľudu, výročie oslobodenia obce, štátne sviatky oslobodenia ČSSR, Slovenské národné povstanie a oslavy 32.

2. Výstavba 24 bytových jednotiek pre zamestnancov závodu Lom a vápenka Varín na sídlisku Hrádok.
3. Výstavba závodnej kotolne na vykurovanie závodných bytov na sídlisku Hrádok. Výstavba kotolne sa prevádza na stavebnej parcele Rybníky pod Hrádkom.
4. Výstavba teľatníka na JRD Rozvoj hospodársky dvor Varín pre 150 teľiatok.

Na úseku investičnej výstavby v akcii „Z“ sa pokračovalo na výstavbe novej materskej školy a detských jasí a turistického zariadenia chaty SNP pod Jedľovinou, s plánovaným ukončením akcií v roku 1981.

Obývacích povolení stavebníkom bolo vydaných v počte 8.

Na úseku štátnej investičnej priemyselnej výstavbe, bola zahájená výstavba 400 KW/11 KW trafározvodne nadradeného systému prenosu elektrickej energie s Atómovej elektrárne V-1 Jaslovské Bohunice zo zapojením na energetickú lasiku 400 KVA Lískovec – Sučany.

Stavenisko pre výstavbu traforozvodne bolo vybraté na menej úrodnej pôde v lokalitách Šošínca a Dubenca. Investorom stavby boli Slovenské energetické podniky gener. riaditeľstvo Bratislava. Plánovaný objem výstavby obnášal pres 300 miliónov Kčs. Zemné práce prevádzal nár. podnik Váhostav Žilina. Pri premiestňovaní veľkého množstva zeminy, stavbári odkryli červeno sfarbené škvrnny zeminy, pripálené hrudky, črepy zo starých nádob a uhlíky.

Podľa prieskumu miesta nálezu jeho zhodnotenie previedol pracovník Považského múzea promov. historik Jozef Moravčík zo Žiliny. Toto sídlisko patrilo ľudu lužickej kultúry a pochádza z mladšej doby bronzovej z 10. a 9. storočia pred naším letopočtom. Tento ľud sa zaoberal najmä poľnohospodárstvom a chovom dobytky, k tejto vrstve vtedajšej spoločnosti patrilo i toto sídlisko vo Varíne. V rokoch 1979-1980 upozornil občan Varína Milan Nerčík pracovisko archeológie Považského múzea, že v katastri obce Varín na melioračných prácach na lokalite Pažite – široká sa nachádzajú nálezy železiarskej strusky a veľké množstvo prepálenej hliny, črepov z pricok a uhlíkov. Pod vedením promov. historika Považského múzea v Žiline Jozefa Moravčíka sa začali výskumné práce s odrývaním horných vrstiev zeminy. Celkový nález, jeho skrývka a presné určenie jeho rozlíšenosti boli rozpracované na viac rokov. Jeho podrobný rozbor a význam opíšem v kronike po vydaní oficiálneho hodnotenia Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied.

Varínske zvony

Dňa 19. októbra 1980 boli slávnostne zainštalované nové 2 zvony, ktoré vyrobil majster lejár Jozef Tkadlec z Halenkova na Morave.

Pôvodne 3 staré zvony z obdobia roku 1922 dodal lejár zvonov Michal Herold z Chamutova, potrebovali úpravu nostnej časti ložísk. Boli zložené z veže za pomoci autožeriavu Coles z nár. podniku Drevoindustria Žilina za účelom úpravy uloženia zvonov a montáže zariadenia pre elektrický pohon. Zvon pod menom sv. Florián bol 2 x prasknutý bez ďalšej novej úpravy bol nahradený novým. Po úprave zvony boli na zvláštnych podvozkoch prevezené do vnútra farského kostola kde ich slávnostne posvätil sídelný nitriansky biskup dr. Ján Pástor. Po slávnostných obradoch boli vyvezené na priestranstvo pred farský kostol k montáži. Montáž bola prevedená autožeriavom Coles na plošinu rozšíreného okna veže do výšky 36 metrov. Vlastná montáž prebiehala veľmi rýchlo a prevádzali ju pracovníci pod vedením majstra Jozefa Tkadleca. Elektroinštaláciu a montáž elektrického pohonu previedli naši odborníci pod

vedením Jozefa Žáka a Jozefa Staníka. Zvony boli uložené na upravené stávajúce drevené stolice včetně jednej pre najväčší – bola vyrobená nová. Práce previedli majstri tesári Mikuláš Ďurčo – Sobola a Vincent Bobáň, murárske práce Štefan Cvacho všetci z Varína. Vlastná montáž a elektroinštalácia bola prevedená za 3 hodiny, presne o 15,⁰⁰ hodine bolo slávnostne zazvonenie. Melodicky sú dobu zladené a svojím krásnym hlasom slúžia pre potechu občanov. Celkové náklady činili 105 450 Kčs z toho cena 2 nových zvonov 93 610 Kčs. Finančné prostriedky boli získané zo zbierok od občanov.

História o varínskych zvonoch spred rokov 1916 sa nám nezachovala – písomná listina, ale podľa ľudovej tradície boli podstatne väčšie, ich hlas bolo počuť na veľké vzdialenosti, Terchová, Horná Tižina. V roku 1916 nariadením vtedajšej maďarskej vlády mali byť použité pre vojenské účely. Vzhľadom na veľkosť a váhu zvonov, tieto boli priamo na veži rozbité kladivami maďarskými vojakmi aj za pomoci niektorých občanov Varína /maďaránov. Po skončení I. svetovej vojny zbytky varínskych zvonov a z celého Slovenska boli skladované v Trnave bez použitia pre vojenské účely.

V rodinnej kronike Michala Saláta dlhoročného richtára Varína je uvedené, že v roku 1922 lejár zvonov Richard Herold z chamutova dodal varínskej farnosti 3 zvony. Náklady spolu robili 111 830 Kčs, na ktorú svojím podielom prispeli susedné obce zbierkou od občanov:

Gbeľany	9 869 Kčs
Krasňany	9 326 Kčs
Nededza	6 319 Kčs
Nezb. Lúčka	2 516 Kčs
Varín	83 000 Kčs

Dňa 28. októbra 1922 posvätenie zvonov previedol varínsky dekan Ignác Adamík.

Priemysel

Miestny priemysel zaznamenal v tomto roku ďalší rast výroby a produkcie vo výkonoch.

Zvýšené požiadavky na produkty zo závodu Lom a vápenka vo Varíne sa muselo riešiť investičnou výstavbou zariadenia na ťažbu, dopravu a úpravu vápenca v lome na Polome, ktorá započne v roku 1981 s investičným nákladom 100 miliónov Kčs, s termínom ukončenia v roku 1984. Po dokončení investičných zariadení, ročná kapacita sa zvýši na 1 600 tisíc ton vápenca. Vzhľadom na zastaralé zariadenia vo Vápenke sa dostala do plánu výstavba novej modernej vápenky vo Varíne nákladom 300 mil. korún. S jej výstavbou sa začne v roku 1983 a po dokončení bude mať dva a pol násobnú kapacitu doterajšej výroby.

Pre poľnohospodárstvo vyvinuli vedľajší produkt premiešaním vápna, strusky z vysokých pecí a drtí vapenatohončné hnojivo s dobrými výsledkami na vylepšenie bonity pôdy. Vedľajšími produktami závodu je zvýšená výroba a dodávka granulovaných drtí do betónu pre stavebníctvo a nasýpové materiály na stavbu ciest. V roku 1980 bola zaznamenaná zvýšená zamestnanosť v závode o 21 výrob. pracovníkov.

Poľnohospodárstvo

Hlavnou úlohou 6. päťročného plánu pre poľnohospodárstvo bolo plné zabezpečenie sebestačnosti potravinárskej výroby pre obyvateľstvo za podmienok maximálnej efektívnosti výroby.

Správa JRD tieto zásadné podmienky rozpracovala a zakotvila do 6. päťročného plánu.

Že to naši družstevníci dokázali vo výrobe jednotlivých druhov plodín a úžitkovosti v živočíšnej výrobe, hovorí nasledujúca tabuľka vo výsledkoch za 6. päťročnicu.

Ukazovateľ	Rok 1975	Rok 1980	% vzrastu
Úroda pšenice v q	32,10	39,60	23,00
Raže	28,30	38,90	37,00
Jačmeňa	25,20	34,70	37,70
Zemiakov	152,50	205,60	26,00
Priemerná dojivosť v l	2 418,00	2 616,00	8,00
Odchov teliat na 100 kráv	59,40	82,00	38,00
Prírastok ošípaných v kg/deň	0,42	0,49	15,50

V poslednom roku 6. päťročnice boli dosiahnuté tiež dobré hospodárske výsledky v odpredávaní výrobkov do štátnych fondov a iným socialistickým organizáciám. Realizačné ceny na jednotlivé druhy výroby boli nasledovné:

Za	1 kg mäsa teľacieho	17, ⁹⁸ Kčs
	1 kg mäsa hovädzieho	15, ¹⁷ Kčs
	1 kg mäsa z ošípaných	14, ⁴⁸ Kčs
	1 kg mäsa ovčieho	6, ³⁸ Kčs
	1 kg mäsa hydinového	13, ²⁰ Kčs
	1 kg ovčieho syra	22, ⁶² Kčs
	1 kg ovčej vlny	87, ²⁰ Kčs

Realizačné ceny mäsa sú zo živej váhy zvierat.

Priebeh jednotlivých etáp poľnohospodárskych prác počas sledovania za roky 6. päťročnice neboli prevedené v plánovaných agrametrických termínoch pre nepriaznivé počasie. Sejba zrnín a sadenie zemiakov nebola ani v jednom roku päťročnice splnená za 12 pracov. dní prípadne 23 pracov. dní podľa agrotech. termínov. Zber krmovín za 16 pracov. dní nebolo splnené pre spomínanú nepriazeň počasia, jeho hodnota bola horšej kvality z prestárnutia trávnych porastov a premočenia.

Žatevné práce boli prevádzané v kooperačnej výpomoci z JRD Nemince okres Veľký Krtíš. Termíny žatevných prác v dĺžke 12 pracov. dní sa predĺžili pre spomínanú nepriazeň počasia až na 26 dní, čím sa zvýšili prevádzkové náklady na dosušovanie obilia.

Jesenné práce prebiehali za najobťažnejších poveternostných podmienok. Poľnohospodárska ročenka z roku 1980 uvádza že 6. päťročnica na poveternostné podmienky pre pestovanie plodín a obilia bola najhoršia. Zber plodín a kŕmnej repy bol ukončený dňom 11. novembra. Na výstavbu social. zariadenia pre traktoristov a pracovníkov živočíšnej výroby.

/Výpis z roč. rozborov hospodárenia./

História

Rok 1980 sa pre obec Varín viaže 110. výročie započatia výstavby košicko - bohumínskej železnice, ktorá prechádza cez naše katastrálne územie.

Spomínam to z dôvodov, že v tomto roku bola nájdená u občana Jozefa Salátka – Kalužoja písomná žiadosť varínskych občanov na ministra práce a dopravy o zmenu miesta plánovanej výstavby železničnej stanice.

Žiadosť je napísaná v jazyku maďarskom a po preložení do slovenčiny jej opis uvádzam v plnom znení:

Veľkomožný pán minister práce a dopravy – Budín.

Žiadosť obyvateľov mesta Varín.

Obyvatelia mesta Varín, začlenený do Trenčianskej župy ponížené sa skláňame s prosbou pred Vašu milosť k varínskej stanici ako v pôvodnom pláne bolo uvažované, aby bola postavená v blízkosti mesta.

Dôvod:

Pod Hrádok sa nachádza od mesta pol hodiny a od hradckej štvrt' hodiny cesty a výstavba cesty ako aj údržba pre štát je nemalou finančnou čiastkou nakoľko:

1. Práve tadiaľto preteká potok Šošínce, ktorý v období dažďov sa vylieva voda z koryta zalieva blízke okolie a tiež vyžaduje výstavbu mosta.
2. Okrem toho potok Teplička spôsobuje obdobné problémy.
3. Pre požiadavky cestujúcej verejnosti, umiestnenie stanice nevyhovuje.
4. Pre požiadavku občanov Žiliny, ktorí žiadali, aby stanica bola umiestnená na pôvodnom mieste kde je umiestnený hostinec nebrali do úvahy.
5. Zmena miesta stanice by si vyžiadala aj premiestnenie hostinca, čo je možné pre dobro občanov previesť.
6. Nakoniec bola poverená poisťovacia komisia, ktorá potvrdila, že stavby týchto železničných domov budú poškodené spodnou vodou.

Predložiac týmto milostivému pántstvu na preštudovanie našej žiadosti, prípadne vyslanie Vášho prestaveného na preverenie skutočného stavu a presvedčenia o podstatnosti žiadosti.

Varín, september 1870 roku

Razítko mesta

Podpisy: Varínsky zemepán Martinček Ondrej
Varínsko – teplický dekan Šimonik Jozef
Okresný richtár Huljak Martin
69 podpisov varínskych občanov

Varínsky poslanec v Trenčianskej župe Koposný Ladislav, ktorý overil, že žiadosť je pravdivá, a že ju doporučuje.

Žiadosť z ministerstva bola postúpená Žilinskému richtárovi, ktorý dáva odpoveď v tomto znení:

Na základe preskúmania všetkých podmienok uviedol, že požiadavke mesta Varína sa nedá vyhovieť a dáva toto na vedomie.

Žilina 24. decembra 1870

podpis Vrchný richtár Bičanský.

K uvedenému historickému dokladu uvádzam, že je napísaná úhladne s pekným písmom a štylisticky na dobrej úrovni, vzhľadom na vtedajšiu dobu. Originál žiadosti sa nachádza u občana Emila Cvachu.

Tradičné stretnutie.

Na Varínskom námestí v piatok 29. augusta 1980 v odpoľudňajších hodinách, usporiadal Okresný výbor NF SSR, Miestny národný výbor vo Varíne a Vysoká škola ZNB Praha pri príležitosti 36. výročia SNP, 35. výročia vzniku Zboru národnej bezpečnosti a 33. výročia

vítavných bojov príslušníkov ZNB s benderovcami tradičné zhromaždenie. Zúčastnila sa na ňom delegácia FM vnútra vedená generpor. Františkom Šádek, delegácie krajských, okresných politických orgánov, ďalej hostia z Vietnamskej socialistickej republiky.

Podobne ako po iné roky, poslucháči vysokej školy navštívili pamätne miesta bojov a položili kytice kvetov a vence k hrobom padlých. Tohoročné slávnostné zhromaždenie bolo dokumentované výstavou panelov na námestí s názvom „35 rokov ZNB“. Výstava sa tešila všeobecnému záujmu občanov.

Pred stretnutím sa príslušníci ZNB zúčastnili brigády na výstavbe M.Š. kde odpracovali dvetisíc brigádnických hodín.

Slávnostný prejav predniesol genpor. F. Šádek. Na začiatku svojho vystúpenia odovzdal účastníkom slávnosti, osobný pozdrav ministra vnútra ČSSR PhDr. Jaromíra Obzrnu. Ďalej vo svojom prejave zdôraznil, že stretli sme sa tu, aby sme si uctili pamiatku tých, ktorí položili svoje životy za lepšiu budúcnosť Československa a v deň keď všetok náš ľud oslavoval 36. výročie SNP.

V sobotu bolo pre účastníkov športové odopoludnie s tanečnou zábavou v areáli štadióna TJ Fatran. Do tanca a na počúvanie vyhrávala dychová hudba ZNB z Bratislavy.

V podvečerných hodinách bol odohraný priateľský futbalový zápas s výsledkom Fatran Varín - RH Praha 5:1

Góly za Fatran Ir. Kuric Vladimír 2, Zimen Rudolf, Grenčík M. a Remenár Peter, za hostí Jajcaj.

Telovýchova a šport.

Športový život v obci prebiehal v tendenciách z minulých rokov. Už tradične dobrú úroveň mal siedmy ročník „Memoriálu Matúša Androviča – pinkn“ poľným behom ulicami Varína, poriadaný na počesť 36. výročia SNP. Účasť na pošnom behu 19 pretekárov z popredných T. J. SSR. Víťazom behu sa stal po druhýkrát pretekár Holák Ján člen ZVL Kysucké Nové Mesto. Z varínskych pretekárov na 6. mieste sa umiestnil Hošták Miroslav člen TJ Fatran. V sobotu bolo poriadané pre účastníkov športové odopoludnie s tanečnou zábavou v areáli štadióna T. J. Fatran.

Veľmi dobrých športových výsledkov dosiahol, Odbor trnistiky – oddiel horolezeckej. Členovia oddielu sa zúčastnili rôznych turistických výstupov na Obšivanku, Tiesňavy vo Vrátnej, hrebene Malej Fatry, Súľovské skaly, prechod západnými Tatrami. Ďalej sa zúčastnili horolezeckého týždňa JAMES vo Vysokých Tatrách. Traja členovia H. O. Fatran Varín, Marián Piovarčí, Pavol Gábor a Eduard Piovarčí vystúpili dňa 31. 8. 1980 na Tatranský Kriváň cez juhozápadný hrebeň.

Menovaný po absolvovaní doškoľovacieho seminára v Banskej Bystrici, získali kvalifikáciu cvičiteľa II. triedy odborom turistiky. Za športové výsledky a dobré aktívnu prácu, bola Krajským výborom ČSRV – odborom turistiky poverená T. J. Fatran – odbor turistiky akciou „Sportakiádny pochod Varín – Praha. Akcia bola vysoko ocenená ako najlepšia turistická akcia Stredoslovenského kraja.

Vedúci odboru turistiky Dr. Ladislav Milo sa zúčastnil ako lekár výpravy celoštátnej expedície „Atlas Maroko v Afrike“. Zdolali najvyšší vrchol hory „Maroke v Strednom Atlase vo výške 3 472 metrov. Zdolanie vrcholu bolo podmienené prekonať 60 km horských ciest Stredným Atlasom. Celá akcia bola časovo rozdelená na 35 dní, vrátane cestovania Európou a Afrikou.

Jeho horniny sú vyvreliny andenziru. Medzi vzácnosti flóry pohoria Stredného Atlasu bol zistený a donesený „Kosatec alpínsky“, ktorému sa dobre darí vo varínskej záhradke menovaného.

Podnebie

V predošlej stati o poľnohospodárstve som uviedol že rok 1980 sa vyznačoval nadmerne chladným a daždivým počasím.

Zimné obdobie bolo chudobné na vodné zrážky, čo nepriaznivo ovplyvnilo snehové podmienky. Lehota pre zimné športy bola krátka aj to len vo vyšších horských polohách. Teplota sa pohybovala v rozmedzí -5 až -24 °C. Najchladnejším dňom bol 26. december 1979 a to -24 °C- Jarné a letné mesiace boli nadmieru daždivé a chladné, čo nepriaznivo pôsobilo v poľnohospodárstve pri jarných prácach, zvere objemových krmovín, predĺžením žatevných prác do chladnejších letných dní, čím boli podstatne zvýšené finančné náklady na dosúšanie obilia.

Jesenné mesiace október a november z hľadiska vodných zrážok a teploty boli najhoršie v roku 1980. Nepriaznivo pôsobili pri zbere jesenných plodín a krmovín z 2. a 3. kosby. Sústavné a nepretržité dažde mali trvanlivosť 2 až 3 dni, prípadne celé týždne v mesiacoch. Prvý sneh na končiaroch Malej Fatry sa objavil 13. Novembra 1980.

Kronikár obce Varín

Rada miest. nár. výboru
vo Varíne

Predseda Miestneho nár. výboru
vo Varíne

Prerokované na Rade MNV dňa: